

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Το ζήτημα της θρησκείας στη σύγχρονη Ευρώπη

IV. Ο σεβασμός του άλλου στις θρησκείες του κόσμου

i. Ισλάμ: Το Κοράνιο προτρέπει σεβασμό προς τους λαούς της Βίβλου και το ανθρώπινο πρόσωπο

ii. Ινδουισμός και Βουδισμός: Ανοχή απέναντι στις ποικίλες θρησκευτικές εκφράσεις

i. Ισλάμ: Το Κοράνιο προτρέπει σεβασμό προς τους λαούς της Βίβλου και το ανθρώπινο πρόσωπο

Όσοι όμως πίστεψαν, οι οπαδοί της εβραϊκής θρησκείας, οι χριστιανοί και οι Σαβαίοι (αρχαίος αραβικός λαός), όλοι όσοι πίστεψαν στον Θεό και στην ημέρα της Κρίσεως και πράττουν το καλό, θα ανταμειφθούν από τον Κύριό τους • κανέναν φόβο δεν θα έχουν και δεν θα πενθήσουν.

Κεφ.2, 62

Η θρησκεία δεν επιβάλλεται. Ο ίσιος δρόμος ξεχωρίζει αρκετά από τον δρόμο της πλάνης. Όποιος δεν πιστεύει στον Ταγούτ (θεός της αραβικής ειδωλολατρίας) αλλά μόνο στον Θεό, παίρνει στα χέρια του γερό σπαθί που ποτέ δεν θα σπάσει. Ο Κύριος και Θεός μας ακούει και γνωρίζει τα πάντα.

Κεφ.2, 256

Πες τους, Μωάμεθ : «Οπαδοί των Γραφών, ελάτε να ακούσετε μία μόνο λέξη• ας παραμερίσουμε τις μεταξύ μας διαφορές, ας πιστεύουμε μόνο στον Θεό κα ας μην εξομοιώνουμε τους άλλους με Εκείνον και ας μην ψάχνουμε ο καθένας μας άλλον κύριο δίπλα στον Θεό». Αν αρνηθούν, πες τους : «Εσείς είστε μάρτυρες πως είμαστε ομολογητές της πίστης του Θεού».

Κεφ.3, 64

Όλοι οι οπαδοί των Γραφών δεν είναι ίδιοι μεταξύ τους. Κάποιοι από αυτούς έχουν αγνή καρδιά και περνούν ολόκληρες νύχτες διηγούμενοι τα θαύματα του Κυρίου και λατρεύοντάς Τον. Πιστεύουν στον Θεό και στην Έσχατη Μέρα • υποδεικνύουν το καλό και αποτρέπουν το κακό • συναγωνίζονται ο ένας τον άλλον ποιος θα κάνει το καλό, και είναι ενάρετοι.

Κεφ.3,113-114

Σου στείλαμε το Βιβλίο της αλήθειας (το Κοράνιο), το οποίο επικυρώνει τις Γραφές που ήρθαν πριν από αυτό, διατηρώντας την καθαρότητά τους. Δίκαζέ τους όλους σύμφωνα με τις εντολές του Θεού και να ακολουθείς τις αποφάσεις Του, χωρίς να απομακρύνεσαι καθόλου από όσα σου παραγγέλθηκαν. Δώσαμε στον καθένα σας νόμους και κανόνες για την καθοδήγησή σας. Αν ήθελε ο Κύριος, θα σας έκανε ένα ενιαίο έθνος. Θέλησε όμως να δοκιμάσει την πίστη σας ως προς την τήρηση όσων σας αποκάλυψε. Συναγωνιζόμενοι ο ένας τον άλλον στις αγαθοεργίες σας, μια μέρα θα επιστρέψετε στον Κύριο και θα δώσετε λόγο για τις πράξεις σας.

Κεφ.5,48

Όταν συζητάτε με τους οπαδούς των Γραφών, να το κάνετε με ευγένεια, εκτός κι αν αυτοί είναι διεφθαρμένοι, οπότε θα τους πείτε : «Πιστεύουμε στα Βιβλία που στάλθηκαν σε εμάς, όπως και στις Βίβλους που στάλθηκαν σε εσάς. Ένας είναι ο Θεός και των δυο μας και είμαστε μουσουλμάνοι (υποταγμένοι) Του».

Κεφ.29, 46

Αντιθέτως, αμαρτάνουν όσοι καταπιέζουν τους άλλους και όσοι βιαιοπραγούν αντίθετα με κάθε έννοια δικαιοσύνης. Σε αυτούς επιφυλάσσεται σκληρή τιμωρία. Η σύνεση της ζωής είναι να υπομένει κανείς καρτερικά και να συγχωρεί.

Κεφ.42,42-43

Ο Θεός δεν απαγορεύει τη συμπάθεια και την επιείκεια προς όσους δεν πολέμησαν εναντίον σας για την πίστη και προς όσους δεν σας εκδίωξαν από τα σπίτια σας. Ο Θεός αγαπά τους επιεικείς.

Κεφ.60,8

Ο Κύριος σου θα σου χαρίσει τα αγαθά Του και θα σε ευχαριστήσει. Ήσουν ορφανός και σε περιέθαλψε, ήσουν στην πλάνη και σε καθοδήγησε, ήσουν φτωχός και σε πλούτισε. Μην είσαι, λοιπόν, σκληρός με τα ορφανά, μην διώχνεις τους φτωχούς. Καλύτερα να διηγηθεί τις ευεργεσίες του Κυρίου σου.

Κεφ.93, 5-11

Πες : Άπιστοι, δεν θα λατρέψω ό,τι λατρεύετε, δεν θα λατρέψετε ό,τι λατρεύω, δεν λατρεύω ό,τι λατρεύετε, δεν λατρεύετε ό,τι λατρεύω. Εσείς έχετε τη θρησκεία σας κι εγώ τη δική μου.

Κεφ.109, 1-6

ii. Ινδουισμός και Βουδισμός: Ανοχή απέναντι στις ποικίλες θρησκευτικές εκφράσεις

«Ο Νεχρού Παντίτ, άλλοτε πρωθυπουργός της Ινδίας περιέγραψε τον Ινδουισμό ως εξής : «Ο Ινδουισμός σαν πίστη είναι αόριστος, άμορφος, πολύπλευρος : όλα τα πράγματα σε όλους τους ανθρώπους. Είναι σχεδόν αδύνατο να δώσεις τον ορισμό του ή να πεις με βεβαιότητα αν είναι ή όχι μια θρησκεία με τη συνηθισμένη έννοια της λέξης. Στη σημερινή του μορφή, όπως και στην παλαιότερη, περικλείει πολλές πεποιθήσεις και λατρευτικές συνήθειες, από τις πιο υψηλές μέχρι τις πιο χαμηλές, που συχνά βρίσκονται σε αντίθεση ή αλληλοσυγκρούονται. Στην πραγματικότητα το πνεύμα του φαίνεται να βρίσκεται μέσα στη φράση : «να ζει κανείς και να αφήνει τους άλλους να ζουν».

Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Επίσκοπος Ανδρούσης, Όψεις Ινδουισμού – Βουδισμού, Αθήνα 1988

Η «αχίμσα» (η μη άσκηση βίας) μαζί με τον α-δογματισμό, τον σεβασμό προς την αγελάδα, την αναγνώριση και υποστήριξη του συστήματος των καστών είναι

χαρακτηριστικά ινδουιστικά στοιχεία, που είχαν κεντρική θέση στη ζωή του Γκάντι. Σαν συνέπεια στο «δόγμα μη δογματίζουν» ο Γκάντι τόνιζε την ινδουιστική αντίληψη της συνυπάρξεως των θρησκειών και ήταν κατά της ασκήσεως ιεραποστολής.

Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Επίσκοπος Ανδρούσης, Όψεις Ινδουισμού – Βουδισμού, Αθήνα 1988

Ο Σ. Ραντακρίσαν (Sarveralli Radhakrihnan) ... για ένα διάστημα υπήρξε ο πρόεδρος της ινδικής δημοκρατίας. Είναι ο φιλόσοφος απολογητής του Ινδουισμού... Τόνισε ιδιαίτερα τη συμβολή που μπορεί να προσφέρει ο Ινδουισμός στο «πρόβλημα της συγκρούσεως μεταξύ των θρησκειών με το χαρακτηριστικό του στοιχείο της αποδοχής της ενότητας μέσα στην πολλαπλότητα• όχι δηλαδή με την αναζήτηση ενός κοινού πιστεύω, αλλά με την κοινή αναζήτηση του Θεού.

Αναστάσιος Γιαννουλάτος, Επίσκοπος Ανδρούσης, Όψεις Ινδουισμού – Βουδισμού, Αθήνα 1988

Ο Μαχάτμα Γκάντι έγραψε για την πίστη που κήρυττε : θεωρούμαι ινδουιστής γιατί πιστεύω στις Βέδες, στις Ουπανισάδες.... στη μετενψύχωση ... πιστεύω στο σύστημα των τάξεων, στην καθαρά βεδική μορφή του, θεωρώ την προστασία των αγελάδων, σαν θρησκευτικό καθήκον, δεν αντιτίθεμαι στη λατρεία των εικόνων.... δεν πιστεύω στη θεϊκή προέλευση των Βεδών. Εξάλλου η πίστη μου δεν με υποχρεώνει να παραδέχομαι κάθε λέξη ή εδάφιο από αυτές σαν θεόπνευστο.... Ο ινδουισμός δεν είναι μία θρησκεία αποκλειστική. Σ'αυτόν υπάρχει χώρος για τη λατρεία των προφητών όλου του κόσμου... παρέχει την ευχέρεια στον καθένα, να λατρεύει το Θεό, σύμφωνα με τη δική του πίστη και γ'αυτό το λόγο, βρίσκεται σε αγαθές σχέσεις με όλες τις θρησκείες.

H.D.Glasenapp, Οι 5 Μεγάλες θρησκείες του κόσμου

«Η μη βία στην ενεργητική μορφή της, αποτελεί... φιλανθρωπία απέναντι σε οτιδήποτε υπάρχει. Είναι η άδολη Αγάπη. Το διάβασα στην ινδουϊστική Αγία Γραφή, στη Βίβλο και στο Κοράνι. Η μη βία είναι μια τέλεια κατάσταση. Είναι ένας στόχος προς τον οποίο τείνει, αν και εν αγνοία της, ολόκληρη η ανθρωπότητα»

Μαχάτμα Γκάντι

Ο Ασόκα ήταν Ινδός αυτοκράτορας (περίπου 270-232 π.Χ.) της δυναστείας των Μαουρία. Προσηλυτίστηκε στο Βουδισμό και έγινε υπέρμαχος της μη βίας, της ανεξιθρησκίας και της χορτοφαγίας. Παρέμεινε γνωστός κυρίως για τα διατάγματά του που λαξεύτηκαν σε πέτρα κατά τη διάρκεια της βασιλείας του.

Mircea Eliade, Ioan P.Couliano, Λεξικό των Θρησκειών, 1992

7th Major Rock Edict

Ο Αγαπημένος των Θεών, ο βασιλιάς Πιοδάσης (Ασόκα) επιθυμεί όλες οι θρησκείες να μπορούν να εγκαθίστανται σε όλες τις περιοχές, για όλους όσοι επιθυμούν τον αυτοέλεγχο και τη καθαρότητα της καρδιάς. Αλλά οι άνθρωποι έχουν ποικίλες επιθυμίες και πάθη. Αυτοί μπορεί να εξασκούν είτε όλα όσα απαιτούνται είτε μόνο

ένα μέρος από αυτά. Όμως ακόμη και αυτός που ευεργετήθηκε με σπουδαία χαρίσματα, αλλά υστερεί σε αυτοέλεγχο, καθαρότητα της καρδιάς, ευγνωμοσύνη και σταθερή πίστη, θεωρείται ευτελής.

Rock Edict XII

Ο Αγαπημένος όλων των Θεών, ο βασιλιάς Πιοδάσης (Ασόκα) τιμά τους ασκητές (μοναχούς) και τους ιδρυτές όλων των θρησκειών, και τους τιμά με δώρα και ποικίλες διακρίσεις. Αλλά ο Αγαπημένος των Θεών, ο βασιλιάς Πιοδάσης δεν εκτιμά τόσο τα δώρα και τις τιμητικές διακρίσεις, όσο εκτιμά την προαγωγή των ηθικών αρχών όλων των θρησκειών. Η προαγωγή των ηθικών αρχών των θρησκειών μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους, όμως όλοι έχουν ως βάση την αυτοσυγκράτηση του λόγου, που σημαίνει να μην επαινείς τη δική σου θρησκεία και να καταδικάζεις τις θρησκείες των άλλων χωρίς να υπάρχει εύλογη αιτία. Και αν υπάρχει αιτία για κριτική θα πρέπει να γίνεται με ήπιο τρόπο. Αλλά είναι προτιμότερο να τιμάς τις θρησκείες των άλλων για τον ίδιο λόγο. Ενεργώντας με αυτό τον τρόπο η θρησκεία σου ωφελείται, όπως και οι άλλες θρησκείες ενώ ενεργώντας διαφορετικά βλάπτεται και η θρησκεία σου και οι άλλες θρησκείες. Όποιος επαινεί τη δική του θρησκεία, εξαιτίας της υπερβολικής αφοσίωσης στη θρησκεία του και καταδικάζει τις άλλες με τη σκέψη «Επιτρέψτε μου να δοξάσω τη θρησκεία μου» το μόνο που κάνει είναι να βλάπτει τη θρησκεία του. Ως εκ τούτου, η επαφή (μεταξύ των θρησκειών) είναι κάτι καλό. Ο καθένας θα πρέπει να ακούει και να σέβεται τα δόγματα που υποστηρίζει κάθε θρησκεία. Ο Αγαπημένος των Θεών, ο βασιλιάς Πιοδάσης επιθυμεί όλοι να γνωρίσουν τις καλές διδαχές των άλλων θρησκειών.

Όσοι είναι ικανοποιημένοι με τη δική τους θρησκεία θα πρέπει να πουν το εξής : Ο Αγαπημένος των Θεών, βασιλιάς Πιοδάσης, δεν εκτιμά τόσο τα δώρα και τις τιμητικές διακρίσεις όσο εκτιμά ότι θα πρέπει να υπάρξει προαγωγή των ηθικών αρχών όλων των θρησκειών. Και για το σκοπό αυτό πολλοί εργάζονται – Dhamma Mahamatras, Mahamatras,(κρατικοί αξιωματούχοι κάτι σαν Υπουργείο Θρησκευμάτων) υπεύθυνοι για τα καταλύματα των γυναικών, αξιωματούχοι για τις απομακρυσμένες περιοχές και άλλοι τέτοιοι αξιωματούχοι. Και το αποτέλεσμα αυτού είναι ότι αναπτύσσεται η κάθε θρησκεία και το Dhamma (ο όρος Ντάμα προέρχεται από τη σανσκριτική λέξη Ντάρμα, και είναι ο όρος που χρησιμοποιούν οι ίδιοι οι βουδιστές για το θρησκευτικό σύστημα που ακολουθούν) επίσης φωτίζεται.

Ven.S.Dhammika, The Edicts of King Asoka, 1993

Αχίμσα : Βασική αρετή του Βουδισμού, του Τζαϊνισμού (ινδικό θρήσκευμα ασκητικών αρχών) και του Ινδουισμού, η οποία αναφέρεται ... στο «να μη σκοτώνεις». Στις Ουπανισάδες (ιερό βιβλίο του Ινδουισμού) περιγράφεται ως μία από τις πλέον απαραίτητες αρετές που οδηγούν στην πραγματική γνώση... Εκείνοι που σέβονται απόλυτα την Αχίμσα είναι κυρίως οι Βραχμάνοι (ιερείς), οι οποίοι είναι χορτοφάγοι για να μην αφαιρούν από τα ζώα τη ζωή... Την Αχίμσα ως βασική αρετή του λαού του προσπάθησε να επιβάλει ο Μαχάτμα Γκάντι, ο οποίος όρισε την αγελάδα ως κατεξοχήν σύμβολο γενναιοδωρίας της φύσης και συνακόλουθα ως ζώο ιερό.

Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Οι θρησκείες, τόμος 21, Αθήνα 1992